

učitelj, pozdravljena na našem zborovanju! — Ne bo nič! Slovenski kmet, pa delavec nimata v četrtek dopoldne časa! Če bi ju res hoteli imeti v svoji sredi, bi napravili zborovanje v nedeljo!

Pa veš ti, slovenski kmet in delavec, zakaj ne napraviš svojega zborovanja v nedeljo? — Vidiš, to je tako: ti si masa, na katero „se opira slovenski krščansko misleči učitelj — duhovščina je pa tudi masa“, na katero se še bolj opira „krščansko misleči učitelj“, duhovščina pa nima ob nedeljah časa; no, in zato — adijo, ti slovenski kmet in delavec! Lahko pa vidiš, da je tako vabilo humbug in hinavščina!

„Koga pa naj še vabimo?“ — se vpraša članar! Res je vabil že precej ljudi, Slomškarjem je zaklical: Vsi na krov! Vabil je učiteljstvo, ki ni v njegovih vrstah, pa je še „verno“, vabil je „prečastito“ duhovščino, slovenskega kmeta in delavca — koga pa naj še vabi? — Tu se je pokazal Slomškar spet v pravi luči — zatajil je vse one, ki jih je vabil tudi iz letaki in posebnimi pismi — vabil je pismo vse župane, predsednike krajnih šolskih svetov, izobraževalna društva, marijine mladeniče in marijine device, pevška društva in „čuke“ — vse te je vabil pa zatajil jih je v — „Slovencu“ jih ne omenja — za javnost so mu vse te osebe in korporacije preničeve, zato jih javno ne vabil! „Prav srčno pa vabim tudi krščansko misleče (mosleminsko misleči so izključeni) c. kr. profesorje.“ ... „Dalje vabimo naše dijaštvo.“ Tako vabi članar vladno in vse sloje človeške družbe, da bi potem udaril na veliki zvon in razglasil po svetu: glejte vsi so z nami — narod je na naši strani — z nami je masa! V duhu že vidi članar vse te mase okolo sebe in prej upadlo srce mu je izlezlo iz hlač, zraste mu pogum, ki si ga je moral delati v začetku članka na umeten način, napne drugo struno, ko se spomni slednjič tudi še ljudskih poslancev! —

„Na našem zborovanju hočemo videti tudi naše ljudske poslance!“ Saperlot! — to je pa drug ton! Tako se govori — kaj? — Ta odločen imperativ — ta še nam imponuje! Druge stanove vabi — poslanecem pa diktira! Tako je prav — smo rekli! Prost bodi, neodvisen, stoječ na lastnih nogah, zavedajoč se lastne moči! Tako smo si mislili, ko smo čitali te vrste. Toda kmalu nato se članar izda, da ga je notranja jeza, keš, sramota privedla do te osornosti, s katero hoče imeti na zborovanju tudi poslance „iz obeh zbornic!“ „Kakor se vam je dne 13. junija izročilo slovensko ljudstvo, tako smo se vam izročili tudi mi!“ — Da, da, slomškarji! — izročili ste se — prodali ste se — usužnili ste se! Zato pa le zborujte v senci „prečastite“ duhovščine, le opirajte se nanjo — krščansko misleči učitelji — opirajte se na našega delavca in kmeta — o, le opirajte se, saj nimate več lastnih tal pod sabo, saj ne stojite več na lastnih nogah, kakor blodeče duše tavate okolo, povešenih oči, ker se ne upate več pogledati v lice svojim tovarišem, ki ste bili nekdanj z njimi enakih misli, enakih nazorov! Opirajte se na duhovščino in njeno stranko, saj edino ta vas more še držati — če ta vas pusti — padete — razpade slomškarija! Pa ne bojte se še sedaj — „prečastita“ duhovščina bo vas še držala, držala vas bo dokler bo vas potrebovala, ko pa vas izžame in ko ji boste nepotrebni, vas vrže proč kot izžeto limono! — In to je tista bodočnost, ki jo bo pokazala slomškarija ob svojem zborovanju 7. septembra.

Tako je s petletninami na Goriškem!

„Kako je s petletninami na Goriškem“, se je glasil jako važen članek v zadnjem in predzadnjem našem listu.

Odgovor na to vprašanje je že par let star, in sicer: tolminski šolski okraj dovoljuje učiteljstvu to, kar mu gre; goriški, sežanski, gradiščanski in tržiški okraj ter mesto Gorica,

ki so tudi v isti deželi, pa nočejo dovoljevati učiteljstvu, ki strada, mrvice kruha, češ, da tako pravi § 9. zak. iz l. 1906. Napačno ne bo, ako se tu poda nekoliko reminiscence tega za goriško učiteljstvo velevažnega paragrafa.

Kmalu po sprejetju omenjenega zakona po deželnem zboru in po sankciji je vložil laški učitelj mesta Gorice prošnjo za priznanje petletnine, opirajoč se na zakon iz l. 1901 ter na člen V. zakona z dne 14. januarja 1906.

Goriški mestni šolski svet mu je prošnjo zavrnil z motivacijo, da mu po zakonu iz l. 1906. (§ 9.) gre petletnina šole „od prvega dne meseca, ki sledi neposredne dnevu pridobljene usposobljenosti.“

Omenjeni tovariš je na to podal ugovor, sklicujoč se na člen V. zakona iz l. 1906., ki pravi v svojem II. odstavku: S tem zakonom se ne premeni pravica do višjih plač, katere so dosegli člani učiteljstva zaradi prejšnjih zakonov.

In tako je hodila zadeva od inštanca do inštanca ter prišla k upravnemu sodišču.

Pred upravnim sodiščem je zastopal rekurenta neki advokat iz Gorice, menda dr. V. Tu je stvar propadla.

Upravno sodišče se je držalo suhega besedila zakona. Po mojem sta bili ravno merodajni besedi v citiranem II. odstavku 5. člena: „so dosegli!“

Sicer nimam pri rokah nemškega besedila zakona in tudi ne razsodbe upravnega sodišča, ki pride pri tem v poštev, a se ne motim, če trdim, da sta ravno ti dve suhi besedi usodopolni za goriško učiteljstvo. Da bi tu bil sedanjik, bi gotovo reusirali, a tako smo izgubili grizljaj, ki bi nam v teh časih dobrodošel.

Vrag vzemi — pretekli čas!

Kakor sem se potem o zadevi informiral pri tedanjih dež. poslancih, niso bili mnenja c. kr. okr. šolskih svetov, ki ne dovoljujejo petletnin učiteljstvu v smislu prejšnjega zakona, t. j. onemu učiteljstvu, ki je uživalo ono ugodnost po zakonu iz l. 1901.

Lansko leto se mi je reklo od mero-dajnih gg. deželnih poslancev, da se premeni oni paragraf v smislu, da se onemu učiteljstvu, ki se mu je šlo petletnico po starem, tudi za naprej ugotovi potom novele k zakonu iz l. 1906.

Pravično in potrebno bi bilo, da bi se vsemu učiteljstvu dalo to mrvice kruha.

Deželni zbor je šel takrat v zrak — in naša zadeva je tudi šla v „vilice“.

Učiteljstvo onih par borov prav težko pogreša, še bolj, ker je moralo čakati po prvi petletnici za drugo sedem let. To so sedemletnice in ne petletnice. In ta neznosna draginja, ki nas tlači tako, da več dihati ne moremo!

H koncu naj omenimo, da želi učiteljstvo, da bi se zadeva spravila v tek in da bi tudi goriški, sežanski in ostati okraji jeli posnemati tolminskega, ki se mu mora reči, da vidi in spozna težki gmotni položaj učiteljstva v tej grozni draginji najpotrebnejših živil.

Vso čast — komur čast!

Zastopniki učiteljstva v okrajnih šolskih svetih, zgenite se; kaj ne slišite kruljenja želodcev?

Posnemajte tolminske učiteljske zastopnike v tej zadevi! —lj—

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonošno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani. registrirana zadruga s omejenim laststvom.

Promet do konca avgusta K 168.683-09.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošti znakah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/3. popoldne in vsako soboto od 6. — 7. zvečer

Prošnja do blagih src!

Trg Mokronog je zadela grozovita nesreča. Požar je v soboto, 19. avgusta, v Mokronogu ljuto razsajal ter spravil v par urah skoraj cel trg v pepel. Zgorela so stanovanjska poslopja, hlevi, kozelci, živina, obleka, krma, žito, denar in poljedelska orodja.

Beda je nepopisna!

Prosimo torej vsa blaga srca, da priskočijo obupanim siromakom blagohotno na pomoč, da se vsaj za prvi trenotek osuše solze onim, ki z obupom zro v pepel svojih uničenih domovanj. Vsak dar, bodisi v obleki, denarju, žitu ali hrani, dobi hvaležna srca obupanih pogorelcev.

Pošiljajte hvaležno sprejema:

„Odbor za podpore potrebne pogorelce v Mokronogu“.

Za odbor:

Josip Tekavčič m. p., sodni predstojnik; Fran Arh m. p., davčni predstojnik; Ivan Hutter m. p., sodnik; Hinko Bukowitz m. p., župnik; Ivan Pirnat m. p., nadučitelj; Josip Tratar m. p., učitelj; Peter Strel m. p., trgovec; Ivan Zihel m. p., trgovec.

Značilno imenovanje.

S Primorskega, 22. avgusta 1911.

Listi poročajo, da je ravnatelj c. kr. ženskega učiteljskega v Gorici imenovan profesor na gimnaziji v Gorici, Franc Žnideršič.

Odkriti moramo povedati, da nas je to imenovanje prasenitilo. Vsa čast prof. Žnideršiču, ki ga poznamo kot izbornega strokovnjaka v latinščini in grščini, a od ravnatelja učiteljskega zahtevamo mi še kaj drugega, zahtevamo namreč popolno izvedenost v vprašanih vzgoje učiteljstva ljudskih šol in bistva te šole same. Profesor klasičnih jezikov pa ima, to nam mora priznati vsak nepristranski motrilec, v svojem službenem zvanju najmanj prilike, seznaniti se s temi vprašanji. Novi ravnatelj bo morda izboren administrator, a prav lepo bi se mi zahvalili, če bi začel učiti pedagogiko ter jo, recimo, pri izpitih za meščanske šole tudi izpraševati; a vendar je zahteva le naravna, da bi ravnatelj teoretično pedagoškega zavoda (in to je učiteljske) bil tudi v tem predmetu kompetentna oseba. Že v preteklosti smo le težko gledali, kako so na tem zavodu delali s pedagogiko, ker — žal — prejšnji ravnatelj ni smatral pedagogiko, ampak administracijo glavnim poslom; prav čudno je, da navedemo le nekaj, da se izpitnim komisarjem za pedagogiko pri meščansko-šolskih izpitih ni določil strokovnjak tega predmeta na učiteljski, ampak profesor slovenščine (in klasičnih jezikov) na gimnaziju. Nadejali smo se, da bo zdaj nastopilo na tem zavodu nova tako potrebna era prave moderne pedagogike, zakaj po raznih znamenjih smo smeli upati, da bo ob izpopolnitvi ravnateljskega mesta prišla v poštev strokovno-praktična stran tega vprašanja, a zdaj vidimo, da se je upoštevala le akademična. Škoda! Modern pedagog bi imel v Gorici toliko dela! Tiste vadnice! Sicer je pa to imenovanje obenem slovenski javnosti dokaz, da vlada zane-marja učiteljskega po Slovenskem; zakaj če izmed profesorjev-strokovnjakov petih učiteljskih na Slovenskem ni bilo mogoče izbrati enega za mesto ravnatelja, potem je to le dokaz, da so ta učiteljskega vladnim faktorjem — Hekuba!

Pasivna resistenca hrvaških učiteljev.

Kakor je znano, so sklenili hrvaški tovariši, zbrani 11. februarja v Zagrebu, pasivno resistenco do ureditve svojih plač in pravih odnosov. Po tem sklepu hrvaški učitelji, ki so se s častno besedo zavezali, ne sodelujejo pri nobenem narodno-kulturnem društvu, pri katerem niso primerno plačani.

Kakšne posledice ima ta resistenca na društveno življenje na Hrvaškem kaže sledeči slučaj.

Čebelarstvo društvo v Vukovaru, praznuje letos svojo dvajsetletnico. Obenem bi se vršil tam kongres hrvaških in srbskih čebelarjev, ki bi kot taki obhajali 10letnico svojega obstanka.

Prijavne pole za razstavo so bile razposlane, ker pa pasivna resistenca učiteljstva še nikakor ni bila zaključena, se je oglasila za razstavo in sodelovanje le en učitelj. Odbor za razstavo je imel sejo 1. avgusta; moral je razstavo, ki bi se otvorila 23. avgusta, odgoditi samo zaradi pasivne resistence učiteljstva, ker — kakor pravi „Hrvatska Pčela“ — niso ljudski učitelji samo sloveči čebelarji in razstav-

ljalci, ampak je brez njihove pomoči priveden razstave nemogoča. Oglasil se je en učitelj, a ne smemo misliti, da je ta kak Effalt. Sigurno je ta učitelj, tovariš Stigelmajer, oni ki dobi kot kongresov tajoik primerno nagrado.

Kakor želimo hrvaškim tovarišem izboljšanje gmotnega stanja, tako nas tudi veseli, da je bila hrvaška javnost primorana priznati moč, ki se mora nanjo pri gotovih prireditvah računati.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo je zborovalo namesto, kakor je bilo napovedano 6. avgusta pri Sv. Križu na Slatini, dne 13. avgusta pri Smelcu v Mestinju iz raznih razlogov. Škoda je bila morebiti v tem, da zborovanje ni bilo tako obiskano, kakor je pri takih vremenskih razmerah pri nas navada in pa, da se nismo mogli držati dnevnega reda, ker sta oba napovedana predavatelja (tov. Flerè „O volji“ in tov. Gosak „O vplivu fizikalnih razmer v šoli“) odpovedala svoje referate. Vendar pa proti temu lahko zapišemo kot dobiček predavanje tov. Hinka Šumra „O risanju po Callistu“. Pri nas se je uvedla zahteva, da se drži v risanju najbolj Callistove poti, in tov. predavatelj, ki se peča s to metodo že dlje časa, nam nam je pokazal na primerih svoje uspehe in tudi kratko očitel pot, ki jo hodi sam, opiraje se na metodo Callistovo. — Bili smo mu hvaležni za njegove migljaje in njegov trud.

Če se omenim, da smo razšli zadnji sklep glede prenosa Zaveznih pravil ter določili, da naj sodelujejo pri tem že zdaj vse šole, štirje (Sekirnik, Kurbus, Korbar, Flerè) pa zbera vsa mnenja ter eden, ki se ga še določi, referira na zato določenem zborovanju po zimi ter precizira morebitne izpremembe ter želje in nasvete — sem dovršil dnevni red tega zborovanja.

Prihodnjič pa se snidemo v novembru t. l. v Šmarju. —č.

Književnost in umetnost.

Veliki češki pisatelj Alojzij Jirásek je praznoval dne 23. avgusta šestdesetletnico svojega rojstva. Češki narod je ob tej priliki pokazal, kako zna ceniti svoje velike moze. Slavljence je dobil iz vseh delov svoje češke domovine nešteto čestitk in priznanj. Praški mestni občinski svet mu je izročil častno kolajno mesta Prage in češki narodni svet mu je poslal izredno laskavo čestitko. Jirásek je kakor pisatelj znan tudi med nami Slovenci, če ne po drugem, pa gotovo po enem izmed njegovih najlepših opisov — „Psoglavcih“. Velikemu sinu našega velikega bratskega naroda tudi naše: na mnogaja ljeta!

Popotnik objavlja v svoji 8. letošnji številki to-le vsebino: 1. Pav. Flerè: Besedica o naših mladinskih knjižnicah in njih rabi. 2. J. Klemenčič: K reviziji učnih načrtov. 3. Umetnost pa ljudska šola. 4. Dr. Ivan Lah: Dositej Obradović (Dalje). 5. Ant. Beg: Slovensko šolstvo na Koroškem v preteklem stoletju. 6. Književno poročilo. 7. Razgled. — Časopisni vpogled — Pedagoški paberki — Šolske in učiteljske vesti — Razne vesti.

Politiški pregled.

* **Mirovni kongres.** Od 25. septembra do 3. oktobra se vrši v Rimu devetnajsti svetovni mirovni kongres. Takoj po kongresu bo otvorjena v Rimu medparlamentarna mirovna konferenca, ki bo trajala do 11. oktobra. Letošnji svetovni mirovni kongres v Rimu bo jubilejski kongres. Pred 20 leti, to je leta 1891., je bil v Rimu tretji svetovni mirovni kongres, ki mu je predsedoval R. Borgh. Ta kongres je osnoval mednarodno mirovno pisarnico, ki je pri poedinah narodih organizirala mirovno gibanje in kateri je bila za delo na korist svetovnemu miru dodeljena Noblova nagrada. Dne 26. septembra bo otvorjena v Rimu mirovna razstava. Častni predsednik kongresa bo bivši italijanski ministrski predsednik Luigi Luzzatti. V odboru se nahaja tudi češki učenjak dr. Fr. Drtina.

* **Preganjanje katoličanov na Ruskem.** V Peterburgu je bila popolnoma tajno izvršena revizija cerkve peterburških katoliškega metropolita. Istočasno so se vršile hišne preiskave skoro pri vseh peterburških katoliških. Te preiskave, ki jih je odredil Stolipin so v zvezi s tekočo preiskavo o delu jezuitov na Ruskem. O uspehih najnovejšega dela ruske vlade proti katoličanom se vzdržuje popolna tajnost.

* **Avstrijska škofovska konferenca.** Letošnja avstrijska škofovska konferenca se vrši začetkom novembra na Dunaju pod predsedstvom solnograškega nadškofa kardinala dr. Katschthalerja. Konferenca se bo bavila največ s papeževim motopropriom glede praznikov.

* **Tomašičeva naredba o cirilici.** So-
botne uradne „Narodne Novine“ so priob-
čile najnovejšo naredbo bana Tomašiča o
uporabi cirilice v javnih uradih kakor ne-
kako izpopolnjen zakon iz leta 1887, ki
določa, da smejo stranke pri vseh deželnih
oblastvih v Hrvaški in Slavoniji uporabljati
cirilico kakor latinico. Glede uradovanja ob-
činskih uradov pa določa zakon iz leta 1870,
da ima občinski odbor glede svojega avto-
nomnega delokroga pravico določati, kaka
pisava naj se uporablja, le napisi na ob-
činskih in šolskih poslopih — izvzete so
srbske konfesionalne šole — ter na kaži-
potih morajo biti pisani v latinici na prvem
mestu, na drugem pa tudi v cirilici. Tam
pa, kjer žive Srbi v večjem številu, morejo
prve inštanice izdajati navedbe in rešitve
strankam v cirilici na njihove cirilsko pisane
vloge. Z ozirom na to določa nova banova
naredba, da se mora vsi vseh notranje po-
slovanje deželnih oblastev izključno v lati-
nici in da samo prve inštanice rešujejo v
cirilici cirilsko pisane vloge in to v onih
okrajih, kjer tvorijo Srbi nadpolovično ve-
čino prebivalstva. Naredba določa dalje, da
morajo občinski uradi v avtonomnem delo-
krogu reševati v latinico pisane vloge tudi
v latinici, v prenešenem delokrogu pa se
mora tudi v notranjem poslovanju uporab-
ljati le latinica.

* **Proti Poljakom na Pruskem.** Pruski
shodni zakon dovoljuje, da se smejo v vo-
lilnem času vršiti zborovanja tudi o poljskem
jeziku. Ker Poljaki (kakor je umljivo) po-
vsod, kjer je le možno, uporabljajo to dro-
binico zakonske dobrote, zahtevajo sedaj
nemško-nacionalni zagriženci, da naj pruski
državni zbor sklene jezikovni zakon, po ka-
terem naj bi bila uporaba poljsčine prepo-
vedana tudi za časa državnoborskih in de-
želnozbornih volitev. In ti zagriženci zahte-
vajo še zase ime „svobodomiselnih“ stranke!

Obrambni vestnik.

* **V obrambo.** Iz Lazareta, dne
20. avgusta t. l.: V „Edinosti“ od 3. av-
gusta je bil objavljen dopis „Kolera na
Koperščini“. G. dopisnik govori o koleri v
Bertokih ter se hudi, da je oblastvo upo-
rabilo šolo v svrhu izoliranja oseb, ki so
bile v dotiki s koleroznimi osebami ter so
zaraditega osumljene kot nositelji bacilov
te nevarne bolezni. Moj neznan posvečen
obrevkalec je spet uporabil priliko, da me
kot pisca tega dopisa napada v „Edinosti“
od 5. t. m. s tendenciozno premišljenimi
hudobnimi lažmi in obrekovanji. Poslal sem
uredništvu „Edinosti“ popravek in odgovor,
a ga ni sprejela! — Jeli kolera v Bertokih
ali ne, mi se vidi nepotrebno oporekati
„čestitljivemu“ g. dopisniku na tem
mestu, ker mu smrtni dogodilji za kolero
očito in pred vsem svetom govore, da je
lažnik! Tudi na drugo v njegovem „po-
štenem“ dopisu se mi ne zdi vredno od-
govarjati ter mi je vse eno, četudi vzame
javnost za resnično, kar je trdil ter javnost
s tem slepil, a da mi očita, da sem se v
minolem šol. letu delal bolnega ter da sem
hodil na lov in nisem hotel poučevati, ga
pozivljam, naj še enkrat ponovi to ostudno
laž in obrekovanje ter naj se, ako je
pošten, podpiše! Ta pošteni posve-
čeni gospod me je izkušal že večkrat ugo-
niti z raznimi anonimnimi ovadbami na
šol. oblastnijske ter celo s podkupava-
njem krivih prič! Dokaz imam v
rokah ter pride dan obračuna tudi za Vas
g. poštenjakovič! O „cvetkah“ iz Vašega
vrta bomo še govorili!

Jos. Bertok, nadučitelj.
Opomba uredništva: Napadi
na tov. Bertoka izvirajo iz političnega in
strankarskega maščevanja. Hočejo ga s silo
spraviti s sedanega službenega mesta ter
tako materialno uničiti njega, njegovo ma-
ter in njegove nedolžne brate, ki jim je
varuh! To se na ljubo političkim in stran-
karskim fanatikom ne sme zgoditi! Poziv-
ljamo šolsko oblast, naj nepristransko raz-
sodi ves položaj in vse razmere, potem se
sodi ves položaj in vse razmere, potem se
prepriča, da se tov. Bertoku godi krivica!

Kranjske vesti.

—r— **Polbog Jaklič se boji!** Občni
zbor Slom. zveze bi se imel že davno vr-
šiti. O pravem času je za zvedel veliki
diplomat oslovskega mostu, da se pripravlja
„eka“ interpelacija na „učiteljsko dobrotni-
ka“ Jakliča in Ravnikarja: Kaj je z regu-
lacijo učiteljskih plač? — Tudi o nekem
ultimatu, ki se je menil staviti, mu je prišlo
na uho. Previdni Jaklič je torej pričel za-
vlačevati občini zbor Slom. Zveze in išče
za enkrat opravičila v ponesrečenem mla-
deniškem taboru — ki ga ni bilo. Kakor
sno zvedeli, misli Jaklič sklicati občni zbor
— če bo kaj pritiska od koritarskih nena-
stnežev — na jesen, t. j. v septembru,
tik pred zasedanjem dež. zbora, da bo na
podlagi tega **zopet obljubil** — glasoval,
seveda, nasprotno! — regulacijo učiteljskih
plač. Poročajo pa nam, da je za slučaj kake

krize najel precej duhovščine, da se ude-
leži zborovanja in da mu reši še za enkrat
stolček „Oberslomškarja“. — Tako pride
Efialt zopet na svoje mesto!

—r— **Iz seje c. kr. okr. šol. sveta v
Radovljici** dne 9. avg. Predsednik poroča
o zadevah, ki so se rešile kurentnim po-
tom. Sestavi se ternoprelag za nadučiteljski
mesti na Boh. Bistrici in Boh. Beli. Pred-
laga se nagrada sedmim učiteljem za kme-
tijski pouk in eni učni moči za pouk v
ž. r. delih. Dovolijo se starostne doklade,
in sicer: učiteljici Korjari druga, Bizjak
Jerici — prov. in prva definitivna, E. Žit-
nikovi druga, nadučitelju J. Azmanu peta
in učitelju Jensku druga. — Predlagata se
dve denarni podpori v ugodno rešitev. —
Odobri se več inšpekcijskih poročil; pri
tej priliki se izreče pismeno pohvalo za
uzorno poučevanje nadučitelju J. Richter-
šiču v Srednji vasi. Slednjič se odobre ra-
čuni sedemnajstih kraj. šol. svetov. Kakor
potno odškodnino članov okraj. šol. sveta
se določijo 25 v. za kilometer.

—r— **Prezidava šole v Šmartnem
pri Kranju.** Trirazredna ljudska šola v
Šmartnem se s šolskim letom 1911/1912
razširi v štirirazredno. Ker šolsko poslopje
razpolaga le s tremi učnimi sobami, je
treba prezidave, ki jo je prevzel stavbni
mojster Angelo Molinaro iz Škofje Loke
za 1900 K. Dela se takoj prične.

Štajerske vesti.

—š— **Majerjevci.** Tovariši nam piše s
Štajerskega: Članki v „U. T.“ — „Majer-
jevci“ — nam prinesejo gotovo v stanovsk-
politiškem oziru toliko sadu kakor še noben
članek in nobeno zborovanje do sedaj. Tak-
tična poteza je neprecenljive vrednosti za
sedanje čase. Gotovo, da Vam bode vse
učiteljsvo hvaležno za veliko delo, ker te-
rorizem od strani nadzorništva je postal
skoro neznošen in učiteljsvo je smatralo
danes nadzornike kot nekake tirane, ali pa
— če so bili pravični — kot polbogove, ki
dele učiteljsvu le milosti, a ne pravice. —
Ponosni smo lahko na to, da se sami bo-
rimo na vse strani — osamljeni v boju —
in tem ponosnejši smo lahko, če pomislimo,
da vršimo dolžnosti drugih, da ščitimo nje,
ki bi imeli ščititi nas! — Članki so spisani,
efekt in zanimanje za nje je bilo vsestransko
velikanski; javna sodba je padla. — Od
šolskih korporacij ne pričakujem skoro ni-
česar. Dokončati moramo dosledno in
vtrajno boj sami, ki smo ga pričeli, in
šolske korporacije moramo prisiliti, da kaj
ukrenejo!

Goriške vesti.

—g— **Odlikovanje.** Minister za uk
in bogocastje je podelil voditelju 5. razredne
ljudske šole v Komnu, Antonu Lebanu,
povodom njegovega umirovljenja naslov
ravnatelja v priznanje njegovega dol-
gega in plodonosnega delovanja na šolskem
polju. Tov. ravnatelj Leban je dobil tudi
častno medaljo za 40-letno službovanje. —
Čestitamo!

—g— **Iz seje c. kr. okr. šol. sveta za
goriško okolico** 17. avgusta: Trem učiteljem
se je dovolil predum in enemu podpora.
Odpoved enega učitelja, ki je
stopil v službo k železnici, se je sprejela
na znanje in sklenilo, odvezati ga službe.
Sklenilo se je, priporočiti pomnoženemu
c. kr. okr. šol. svetu, naj bi dobile učiteljice
suplentinje za počitnice polovico plače.
Enemu učitelju se je dovolil dopust. Izmed
učiteljev, oz. uč. kandidatov pridejo: Kofol
v Cepovan, Perko v Dol pri Opatjem selu,
Bric v Dornberg, Berce v Prvačino, Novak
v Kanal, Paljk v Sv. Križ, Hojak v Levpo,
Reja v Plave, Bajt k Murovcem, Furlani v
Gabrije, Lenardič v Rihemberg, Winkler v
Bate, Bensa v Ločnik. Izmed učiteljic pri-
dejo: Šavli v Cerovo, Medvešek v Kronberg,
Križman v Zalošče, Droč na Banjšice. Za
ženska ročna dela sta bili imenovani gospici:
Godnič za Renče in okolico, Breščak za
Bate in okolico. Rešile so se razne vloge
krajnega in osebnega pomena.

—g— **Poroka.** V soboto, 12. t. m. se
je poročil tov. Vinko Bandelj, učitelj
na vrhu pri Kanalu, z gospico Zorko Zava-
dlavovo iz St. Andraža. — Čestitamo!

—g— **Ravnateljem na goriškem
ženskem učiteljskišču** je imenovan Fr. Žni-
deršič, profesor na goriški višji gimnaziji.

—g— **Učiteljski izpit za vinarske
in sadjarske šole** je napravil na visoki šoli
za poljedelstvo na Dunaju E. Klavžar, drž.
pot. kmetijski učitelj, prideljen goriškemu
glavarstvu.

Splošni vestnik.

Dr. Ivan Tavčar je obhajal dne 28. av-
gusta t. l. šestdesetletnico svojega
rojstva. Dr. Tavčar je član dež. šol. sveta in
častni član Zaveze. Še mnogo zdravih let!
V tečaj za trgovsko obrtno nadalje-
valne šole, ki se je vršil v Ljubljani na

c. kr. obrtni šoli, se je prijavilo 58 učiteljev. Sprejelo se jih je zaradi pomanjkanja
prostora le 26, in sicer 15 s Kranjskega, 8
z Goriškega, 2 iz Trsta in 1 s Stajer-
skega. Izpit je položilo 19 z dobrim uspe-
hom, 7 z odliko.

„Hrvatsko Matico Školsko“ bodo
osnovali na Hrvaškem, društvo z enakimi
namenimi kakor je naša Ciril-Metodova družba.

Samostani v Avstriji. Pred kratkim
je izšla zanimiva knjiga o avstrijskih samo-
stanih, ki jo je napisal premonstratski korar
Alfonz Zak. Kakor pravi ta knjiga, je v Av-
striji 640 moških redovniških naselbin z
11.116 člani. Ženski redovi imajo 2316 ko-
lonij s 27.389 članicami. Skupno torej 2966
redovniških kolonij z 38.505 člani. Mislimo,
da je to dosti jasna slika španskih razmer v
Avstriji.

**Potovanje mladih deklic v ino-
zemstvo** Pravosodno ministrstvo je opozorilo
sodnije na ministrsko naredbo od 7. maja 1908
in naredbo notranjega ministrstva od 7. julija
ter 31. avgusta 1908, glasom katerih morajo
sodnije izdati dovoljenja za potovanje mlado-
letnih deklet v inozemstvo. S tem bi se imelo
zavarovati pred nevarnostmi deklic, ki so
se pustile najeti za kake službe v inozemstvu
in so zbog kakega slučajja prišle ob službo in
padle v bedo. Na podlagi gori omenjenega od-
loka imajo sodnije kot varstvene oblasti strogo
individualizirati in izdati dovoljenja za po-
tovanje v inozemstvo le po vestnem premotre-
vanju vseh v poštev prihajajočih momentov.
Posebno ko gre za potovanje v orient, ne sme
izdati dovoljenja, dokler sodnija ni gotova, da
mladoletni ne preti niti v telesnem niti v dr-
avstvenem oziru nikake nevarnosti.

Sredstvo proti živinski kugi. Znan
profesor dr. Doyen v Parizu je naznanil fran-
coskemu poljedelskemu ministrstvu, da je iz-
našel zanesljivo sredstvo proti slinavki in kugi
na parkljih, ki daje upanje, da se ta živinska
bolezen popolnoma zatne.

Izboren nakup blaga in bal. Ni vsa-
kemu dano, da bi pri nakupu modnega blaga,
volnenega blaga, sukna, modnih barhentov in
flanell za obleke in srajce, zefira, damasta,
brisač, robcev, volnenega in bombaževga blaga
bil srečen. Isto se zgodi pri balah za neveste.
Temu si odpomorete, če se obrnete na izvozno
trdvo V. J. Havlicek a bratr. To-
plice Poděbrady (Češko), ki pri
sklepevanju se na naš list odpošlje ravno kar
zgotovljene nove zbirke vzorcev za
jesensko in zimsko dobo brez
obveznosti, da se kaj kupi, franco na vpogled.
Priporočamo to pripoznano rečno in
solidno češko trdvo našim čitateljem v obilo
naročilo.

**Uspeh narodnega praznika na Hr-
vaškem.** Narodni praznik na Hrvaškem dne
5. julija t. l. je donesl 67.088 K 8 h do-
hodkov. Stroškov je bilo 2882 23 K, tako da
znaša čisti dohodek narodnega praznika 64.125
kron 85 vin. — Od tega se je samo v Za-
grebu nabralo 20.000 K. Vendar račun še niso
zaključili, ker darovi še vedno prihajajo. Pri
tem je značilno to, da se tega narodnega praz-
nika ni udeležil nihče od vlade. Niti oddelni
predstojnik Amruš ne, dasi bi ravno on bil v
prvi vrsti poklican se udeležiti take eminentne
kulturne prireditve. Dohodki narodnega praz-
nika so namreč namenjeni za podpiranje hrva-
ških šol v ogroženih krajih.

Serum proti kačjemu strupu. Pred
nekoliko leti je grof Calmette v Parizu izumil
serum proti kačjemu strupu. To je krvni se-
rum od konj, ki so imunizirani proti kačjemu
strupu; serum pa prireajo v Pasterjevem za-
vodu. Ako kača upiče človeka, se mora ta se-
rum čimprej, najdalje pa štiri ure po piku,
vbrizgati pod kožo. V slučaju, ako se kažejo
težki znaki zastrupljenja, je treba vbrizgati
serum v kako glavnih žil. Ker nima ta serum
nikakih strupenih snovi, je povsem neškodljiv
tudi v večih dozah, kakor so to pokazale iz-
kušnje. Vojno ministrstvo na Dunaju je naba-
vilo večje količine Calmettovega seruma kakor
tudi potrebne pripravke ter jih razdelilo voja-
škim zdravnikom in bolnišnicam 16. vojnega
zbora (Dalmacija, južna Bosna in Hercegovina),
ker so področja tega zbora najbolj izpostavljene
nevarnosti kačjega strupa.

Preosnova koledarja. Na Angleškem
se bavijo z mislijo preosnovati koledar. Po
najnovejšem načrtu bi bil prvi dan v letu, to
je novo leto, praznik. Temu bi nasledovali te-
denski dnevi od ponedeljka naprej po vrsti.
Prvi dan v tednu bi ne bil ne tedenski dan
ne nedelja, zato bi imelo leto potem 364 dni,
kar da ravno 52 tednov. Na ta način bi se
n. pr. napravilo, da bi bil dne 2. januarja v
vsakem letu ponedeljek. 3. torek itd. Drugi
učenjaki so se pa izjavili proti taki preosnovi.

Ljudsko štetje v Dalmaciji. Sedaj so
bili obelodanjeni zadojni podatki o izvršenem
ljudskem štetju v Dalmaciji. Po teh podatkih
je imela Dalmacija 31. decembra 1910 —
129.112 hiš in 636.700 prebivalcev, od teh
313.794 moških in 322.906 ženskih. Katolikov
531.364, uniato 218, pravoslavnih 104.432,
luteranov 126, židov 354, mohamedancev 108.
Bazentega je 8966 vojakov.

Razpis natečaja. Na Primorskem se
razpisujeta dve mesti instruktorjev za mle-
karstvo, eno s slovenskim in hrvaškim,
drugo z italijanskim učnim jezikom; prvo
za slovenski in hrvaški, drugo za italijanski

del dežele. Sedežem za prvo je za sedaj
določena Gorica, za drugo Trst. — Poseben
službeni red določa dolžnosti teh instruk-
torjev, ki obstoje zlasti v strokovnem poto-
valnem poučevanju prebivalstva, ki se peča
z mlekarstvom; in to tako, da ti poljudno
predavajo in praktično pokazujejo o umni
reji in oskrbi molzne živine, o pridobivanju
mleka in ravnanju z njim, o njega razno-
vrstni uporabi, o oskrbovanju mlekar, si-
rarn in planšarstva, posebno z ozirom na
njih zadržno organizacijo. Instruktorji mle-
karstva so službeni organi c. kr. namestni-
štva in se nastavijo pogodbeno najprej za
dve leti. Dobijo letni honorar 2400 K ter
stalni potni pašal 2000 K, kateri prejemki
se plačujejo naprej v mesečnih obrokih. —
Prosilci za te dve mesti naj vložijo naj-
dalje do 20. septembra 1911 na to c. kr.
namestništvo svoje prošnje, opremljene z
dokazom starosti, avstrijskega državljanstva,
zdrave telesne konstitucije, dovršenih študij,
delovanja v kmetijski praksi, posebno v
mlekarstvu stroki ter jezikovnega znanja.
Istčasno naj podajo obvezno izjavo, tekom
katere da bi po obveščanju o ugodni rešitvi
svoje prošnje zamogli nastopiti to službo.
Ob sicer enakih sposobnostih imajo pred-
nost oni prosilci, ki so že položili učiteljski
izpit za kmetijske šole, in oni, ki razen uč-
nega jezika morejo dokazati tudi zadostno
znanje drugih deželnih jezikov.

**Proti slovenskemu vseučilišču in
strah pred Prago.** „Slovenec“ je zopet
enkrat pokazal svojo ljubezen do slovenskega
vseučilišča in obenem ga je pretresel strah
pred Prago. Velik kraval je napravil
zaradi tega, ker se je dr. Rostohar habilitiral
na češki univerzi v Pragi kot privatni docent,
češ, kako se more zgoditi kaj takega brez
edinega dovoljenja od strani klerikalne stranke!
Potem je zakričal, da slov. klerikalci nečesto,
da bi se na tak način delale predpriprave
za bodoče slov. vseučilišče ter da je slo-
vensko ljudstvo proti Pragi. Nemci so z ve-
seljem zapisovali „Slovenec“ izbruhe, ker
so videli, kako zopet dela proti slovenskemu
vseučilišču. Proti Pragi je, ker se boji, da
bi prišlo od tam premalo klerikalno, pa
njemu preveč slovansko navdahnjenih aka-
demikov! Klerikalni list pač ne more dru-
gače pisati! — Vseobče obsojanje je doži-
velo „Slovenec“ vptije, zato je za začel
nekaj preklekavati. Ali tako dela vselej po
storjeni veliki lumpariji. Vidimo zopet kle-
rikalce na delu proti slov. vseučilišču. Ker
takega ne marajo, ogrevajo se oni pač le
za nemško katoliško vseučilišče. Tako so
iznova dokazali, da so sovražniki prosvete
in napredujoče kulture!

Proti verouku v šoli. Klerikalne ob-
čine v Italiji si vedno prizadevajo, da bi po
svoje zasukale zakon o verouku v ljudskih
šolah, da bi se jim tako sčasoma posrečilo
prisiliti vse otroke, da obiskujejo verouk.
Zakon določa, da se verouk sme učiti v
prostorih občinskih šol samo tedaj, ako
starši otrok to zahtevajo; učitelj pa nihče
ne more siliti, da bi učili verouk. V Be-
netkah, kjer imajo klerikalci nadvlado, za-
htevajo klerikalni starši v šoli verouk, zato
je župan odredil, da se ta pouk razdeli med
šolske ure. Ko je ministrstvo za nauk ta
njegov korak kot nepostaven prepovedalo,
je predložil župan ta slučaj najvišji kompe-
tenčni instanci, namreč četrti sekciji držav-
nega sveta. Odločba ki je bila ravno kar izre-
čena, je načelnega pomena. V njej je odlo-
čeno, da se verouk ne sme v nobenih okol-
nostih učiti ob normalnem šolskem času,
ker bi se s tem silihi otroci, ki ne žele ve-
rouka, da po nepotrebnem tratijo čas.

Priporočajte in širite naš list!

Razglasi.

St. 1054.	Kranjsko.	1—1
Na obeh mestnih slovenskih otroških vrčih se prične šolsko leto 1911/2 dne 16. septembra 1911.		
Vpisovalo se bo v šolskih prostorih na Za- loški cesti in v Cerkveni ulici dne 15. septembra 1911 dopoldne.		
C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani, dne 22. avgusta 1911.		
Za oskrbovanje občinskih opravil mesta Ljubljane začasno postavljeni c. kr. deželne vlade svetnik: Laschan I. r.		

St. 1054.	Kranjsko.	1—1
Šolsko leto 1911/2 se prične na mestnih ljud- skih šolah ljubljanskih dne 16. septembra 1911		
s klicanjem sv. Duha in potem takoj z rednim šol- skim poukom.		
Vpisovalo se bo 13., 14. in 15. septembra 1911 v šolskih poslopih, to je: za I. mesto deško ljudsko šolo v šolskem poslopiju Komenskega ulici št. 17; za II. mesto deško ljudsko šolo v šolskem poslopiju na Cojzovi cesti št. 5; za III. mesto de- ško ljudsko šolo v šolskem poslopiju na Erjavčevi cesti št. 21 (II. nadstropje); za IV. mesto deško ljudsko šolo v novem šolskem poslopiju Na Prulah št. 13, za mestno trirazrednico na Barju v šolskem poslopiju na Karloviški zemlji št. 40; za mestno nemško deško ljudsko šolo v šolskem poslopiju na Erjavčevi cesti št. 21 pri tleh; za mestno slovensko deklško osemrazrednico v šolskem poslopiju na		